

Željko Deković, mag.oec¹

NACIONALNA REFERENTNA KAMATNA STOPA U HRVATSKOM BANKARSTVU

Stručni rad / Professional paper

UDK 336.77(497.5)

Razlozi za učestale izmjene Zakona o potrošačkom kreditiranju prvenstveno leže u nepovoljnim uvjetima kreditiranja a posebice jednostranim promjenama kamatnih stopa koje su izrazito negativno utjecali na položaj klijenata banaka. Stoga je nužno zakonodavno definirati uvjete pod kojima banke mogu mijenjati promjenjive kamatne stope, razdoblja, postupke i parametre za promjenu kamatnih stopa, uz obvezu upozoravanja klijenata o svim rizicima promjenjivosti kamatnih stopa. Kako u Hrvatskoj do početka primjene Zakona o potrošačkom kreditiranju nije postojala nacionalna referentna kamatna stopa, Hrvatska udruga banaka je razvila metodologiju izračuna ove stope, kao prikaz prosječnog troška financiranja bankarskog sektora za pojedine valute. Autor u tekstu ističe da parametri koji su definirani kao nacionalna referentna kamatna stopa su načelno prilagođeni stanju na hrvatskom financijskom tržištu te su manje ovisni o kretanjima na svjetskim tržištima. Međutim, i dalje ostaje osnovna primjedba da nacionalna referentna kamatna stopa nije "prava" referentna stopa već samo stopa kojom se iskazuje prosječni trošak financiranja banaka, uz dodatno prisutan problem otplate kredita u valutnoj klauzuli u švicarskim francima (CHF) s promjenjivom kamatnom stopom.

Ključne riječi: *potrošačko kreditiranje, promjenjivost kamatnih stopa, referentna kamatna stopa, banke.*

1. Uvod

Rasprava o ugovaranju promjenjivih kamatnih stopa, odnosno utvrđivanju parametara za promjenu kamatnih stopa već je dulje vrijeme prisutna u teoretskoj i praktičnoj analizi uvjeta kreditiranja u Hrvatskoj, no rijetko se, uglavnom iz interesnih razloga, ove analize objektiviziraju na cijenu izvora financiranja iz kojih banke odobravaju kredite te uvjete i postupke promjene kamatnih stopa. Pri tome se gubi iz vida da kod ugovaranja promjenjivih kamatnih stopa, parametri koji se mogu koristiti kao osnova za promjenu ugovorene promjenjive kamatne stope moraju biti egzaktno i nedvosmisleno definirani, te jasno i nedvojbeno predloženi potrošaču prije sklapanja ugovora o kreditu.

Stupanjem na snagu odredbi Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 9/15), u daljnjem tekstu ZPK, propisani su sljedeći parametri uz koje se mogu vezati promjene promjenjivih kamatnih stopa u ugovorima o potrošačkom kreditiranju: refe-

¹ Veleučilište u Šibeniku

rentne kamatne stope (npr. EURIBOR, LIBOR), nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja (u daljnjem tekstu NRS), prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječna kamatna stopa na depozite građana u odnosnoj valuti.

Unatoč preporukama bankama od strane Hrvatske narodne banke da se kao parametar promjenjivosti kamata koristi NRS², osnovna primjedba je da NRS predstavlja samo "najmanje loš" izbor, jer zapravo u Hrvatskoj ne postoji "prava" referentna kamatna stopa, zbog nerazvijenosti domaćeg tržišta novca i visoke euriziranosti financijskog sustava, već je to samo stopa kojom se iskazuje prosječni trošak financiranja banaka.

Nadalje, suštinski je problem ZKP-a što se "ulazna cijena" sredstava koja banke plasiraju nikako ne može opisati jednim parametrom, nego se ona sastoji od niza parametara. Zakonske posljedice nametanja izbora samo jednog parametra promjenjivosti kamata mogu imati šire negativne posljedice u trenucima ekonomske krize i kad se zagovara financijska disciplina i usklađenje načina formiranja kamatnih stopa sukladno najboljoj praksi EU.

2. Osnovna načela promjene kamatnih stopa prema zakonu o potrošačkom kreditiranju

Potrošačko kreditiranje sukladno odredbi članka 2. stavka 15. ZPK je pravni posao kojim se jedna ugovorna strana obvezuje drugoj staviti na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a druga se ugovorna strana obvezuje plaćati ugovorene kamate, odnosno ugovorene naknade, te iskorišteni iznos novca vratiti u vrijeme i na način kako je ugovoreno, kao i svaki drugi pravni posao, koji je po svojoj gospodarskoj biti jednak ovome pravnome poslu.

Visina kamatnih stopa određuje se odlukom o kamatama pojedine banke a promjene kamatnih stopa ovise ponajprije o promjenama tržišnih okolnosti koje određuju uvjete pod kojima banke mogu pribaviti izvore financiranja na domaćem i inozemnom tržištu, te o kreditnom riziku Republike Hrvatske. Osim utjecaja kretanja tržišnih parametara, uključujući parametar kreditne rizičnosti Republike Hrvatske, na promjene kamatnih stopa općenito utječe i regulatorni trošak poslovanja banaka, odnosno financijski efekti promjena zakonske i podzakonske regulative koja ima utjecaja na cijenu izvora sredstava banaka, kao i na prihode iz njenih kreditnih plasmana.

Postupak mijenjanja promjenjive kamatne stope, kao i definiranje parametara temeljem kojih se obavlja izmjena preciziran je člankom 11.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN br. 147/13) na način da ako su ugovorene promjenjive kamatne stope, vjerovnik je dužan obavijestiti potrošača o svim promjenama tih stopa, u pisanom obliku ili nekom drugom trajnom mediju, najmanje 15 dana prije nego što se one počnu primjenjivati.

² Prema izlaganju viceguvernera HNB Vedrana Šošića na okruglom stolu časopisa Banka pod nazivom "Kako nastaju kamate" dana 04.02.2014. <http://www.banka.hr/sosic-bankama-koristite-nrs-umjesto-euribora-ili-libora/print> , (06.05.2014.)

Člankom 11.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN, br. 147/13) taksativno se navodi da je vjerovnik dužan u slučaju ugovaranja promjenjive kamatne stope:

- a) definirati parametar koji prati u kontekstu donošenja odluke o korekciji promjenjive kamatne stope, a koji je jasan i poznat potrošačima,
- b) kvalitativno i kvantitativno razraditi uzročno-posljedične veze kretanja definiranog parametra i utjecaja tih kretanja na visinu promjenjive kamatne stope i
- c) odrediti u kojim se razdobljima razmatra donošenje odluke o korekciji visine kamatne stope (koje je bazno razdoblje te koja su referentna razdoblja).

Parametar koji se rabi za korekciju promjenjive kamatne stope temeljem izmjena ZPK-a može biti jedna od sljedećih varijabli: EURIBOR, LIBOR, Nacionalna referentna kamatna stopa, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječna kamatna stopa na depozite građana u odnosnoj valuti. Promjenjiva kamatna stopa se u tom slučaju definira kao zbroj ugovorenog parametra i fiksnog dijela koji ne smije rasti tijekom otplate kredita i koji se mora ugovoriti zajedno s parametrom.

Promjena kamatne stope u jednom referentnom razdoblju ne može biti veća, odnosno kod smanjenja manja od promjene navedenog korektivnog parametra izraženo u postotnim bodovima.

Citirane predmetne zakonske odredbe utvrđuju uvjete pod kojima se mogu mijenjati kamatne stope, te razdoblja i postupke promjene kamatne stope. Implicite, procedura promjene kamatnih stopa sukladno člancima 11. i 11.a novele Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN, br. 147/13) odnosi se na kreditno poslovanje s domaćim i stranim fizičkim osobama koje su s hrvatskim bankama ugovorile kredite s ugovornom klauzulom o promjenjivosti kamatne stope, ugovorima o stambenom kreditu, ugovorima o kreditu s namjenom drugačijom od namjene stambenih kredita, te ugovorima o kreditu bez određene namjene, što je zakonska obveza s kojom su hrvatske banke obvezne uskladiti svoje uvjete poslovanja u dijelu uvjeta ugovaranja promjenjivih kamatnih stopa na potrošačke kredite.

Za sve postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ZPK-a, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno posljedične veze, vjerovnici su obvezni sukladno Zakonu, definirati parametar, i to jednu od sljedećih varijabli:

- referentnu kamatnu stopu (EURIBOR, LIBOR) ili
- NRS ili
- prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili
- prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti.

Pri tome, promjenjiva kamatna stopa kod ugovora o stambenom kreditu sklopljenih uz valutnu klauzulu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao za više od 20 %, za sve vrijeme dok takva aprecijacija postoji, ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope hrvatskih kreditnih institucija uz koju su stambeni krediti u odnosnoj valuti odobravani, umanjene za 30%, zaokruženo na dva decimalna mjesta. To zakonsko ograničenje visine kamatne stope se primjenjuje isključivo jednokratno i tijekom ograničenja kamatna stopa je nepromjenjiva, a ovo ograni-

čenje konačno se prestaje primjenjivati s prvim dospijecom kreditne obveze nakon što ugovoreni tečaj odnosno valute deprecira na razinu ispod navedene aprecijacije, kontinuirano u razdoblju od 30 kalendarskih dana. Početne prosječne ponderirane kamatne stope na stanja stambenih i ostalih potrošačkih kredita objavljene su u Narodnim novinama br. 1/14.

3. Određivanje visine promjenjive kamatne stope u kreditnom poslovanju domicilnih banaka

3.1 Promjenjivi i fiksni dijelovi kamatnih stopa

Kamatne stope na kredite sastavljene su od promjenjivog i fiksnog dijela³. Promjenjivi (varijabilni) dio kamatne stope na kredite je ugovoreni parametar, ili više njih, čija je promjena neovisna o volji ugovornih strana, koji mora biti jasan i poznat klijentima banaka. Ugovorima o kreditu s promjenjivom kamatnom stopom ugovaraju se promjenjivi elementi, odnosno parametri (promjenjivi dio kamatne stope), na temelju kojih se dodatkom ugovorenog fiksnog dijela kamatne stope izračunava promjenjiva kamatna stopa.

Fiksni (nepromjenjivi) dio kamatne stope je određeni ugovoreni broj postotnih poena, koji se ne mijenja tijekom korištenja, odnosno otplate kredita. Primjerice, ako se kamatna stopa na kredite ugovorno izražava kao šestomjesečni EURIBOR + 4,00 p.p., šestomjesečni EURIBOR je varijabilni (promjenjivi) dio kamatne stope, dok je 4,00 p.p. fiksni (nepromjenjivi) dio kamatne stope. Ta se dva dijela kamatne stope zbrajaju i čine kamatnu stopu. Pod pretpostavkom da je visina EURIBOR-a 1,20 p.p., kamatna stopa će u navedenom navedenom primjeru iznositi 5,20 p.p.

Svi drugi uvjeti određivanja visine kamatne stope na kredite, koji općenito mogu utjecati na visinu kamatne stope, osim onoga koji je ugovoren kao varijabilni dio kamatne stope, smatraju se sadržanima isključivo u okviru fiksnog (nepromjenjivog) dijela kamatne stope, tako da su promjene bilo kojega od tih uvjeta bez utjecaja na promjenu kamatne stope. Na primjer, u prethodno istaknutom primjeru, kada je parametar šestomjesečni EURIBOR, samo promjena šestomjesečnog EURIBOR-a može imati utjecaja na promjenu kamatne stope na kredit, dok promjene bilo kojeg drugog općeg uvjeta određivanja kamatne stope, bilo na više, bilo na niže (primjerice, ali ne isključivo, promjena kreditnog rizika Republike Hrvatske, ili visine regulatornog troška), neće imati utjecaja na visinu kamatne stope.⁴

U slučaju porasta vrijednosti varijabilnog dijela kamatne stope, kamatna stopa će porasti u punoj mjeri porasta te vrijednosti, ali samo do najviše Zakonom dopuštene ugovorne kamatne stope. U slučaju pada vrijednosti varijabilnog dijela kamatne stope, kamatna stopa bi se trebala sniziti u punoj mjeri pada te vrijednosti. Na visinu promjene kamatnih stopa neovisno od zakonske problematike, tehnički mogu utjecati promjene referentnih kamatnih stopa, stope prosječnog troška financiranja bankovnog sektora te drugi parametri i referentne stope/stope prosječnog troška financiranja bankovnog sektora. Ono što je bitno istaknuti je

³ Članak 2. st.10. ZPK – a precizira da je kamatna stopa stopa izražena kao fiksni ili varijabilni postotak koja se primjenjuje godišnje na iznos dobivenog kredita.

⁴ Kamatne stope se izražavaju u određenom broju postotnih poena na godišnjoj razini, s time da se odnosna brojčana oznaka zaokružuje na dva decimalna mjesta u skladu s matematičkim pravilima o zaokruživanju.

da navedeni parametri, odnosno promjenjivi elementi na temelju kojih se izračunava promjenjiva kamatna stopa, moraju biti oni čija promjena ne može ovisiti o volji jedne ugovorne strane, kao i da se isti moraju nedvojbeno ugovoriti u samome ugovoru o kreditu.

3.1.1. Referentne kamatne stope

Uzroci promjena kamatnih stopa su vidljiviji na razvijenim financijskim tržištima gdje je njihova promjena vezana uz referentnu kamatnu stopu, pa je korisnicima jasno zbog čega se ista mijenja. Prosječna kamatna stopa može se smatrati referentnom ili reprezentativnom ako ima tri glavne karakteristike.

Prvo, izračunava se na „dubokom“, likvidnom tržištu. Takvo je tržište veoma konkurentno pa niti jedan sudionik ne može utjecati na kamatnu stopu velikim iznosom kredita/depozita ili namjernom manipulacijom. Računanje vaganoga prosjeka na temelju iznimno velikoga broja transakcija osigurava reprezentativnost i stabilnost tako izračunate kamatne stope.

Drugo, referentna kamatna stopa nalazi se pod utjecajem temeljnih kamatnih stopa tržišta novca. Središnje banke određuju temeljne kamatne stope tržišta novca sukladno ciljevima monetarne politike. Najpoznatije temeljne kamatne stope su: stopa na federalna sredstva (eng. federal funds rate) u SAD-u i minimalna kamatna stopa za refinanciranje kod Europske središnje banke (ECB).

Treće, reprezentativnost formirane kamatne stope čini ju referentnom. To znači da se u mnogim ugovorima o zajmovima pojavljuje kao osnovica za izračun krajnje kamatne stope koju plaća dužnik. Na taj način aktivna kamatna stopa postaje varijabilna zavisno o kretanju referentne kamatne stope (HUB Analize, 2008:2).

Na primjer, banka ponudi klijentu zajam u eurima uz kamatnu stopu EURIBOR + 2 bps. Ovakav način kotiranja kamatne stope koristan je za obje strane. Banka se štiti od kamatnoga rizika – potencijalnog gubitka kojemu bi bila izložena u slučaju rasta kamatnih stopa na tržištu u budućnosti ako bi kamatnu stopu u ugovoru odredila fiksno. Također banke mogu transparentno i uz primjenu odgovarajućih analiza „graditi“ finalnu kamatnu stopu za krajnjeg dužnika. Na ulazni trošak (u ovom slučaju EURIBOR) može nadograđivati operativne troškove, naknadu za rizik i očekivani povrat na angažirani kapital (HUB Analize, 2008:2).

U svijetu financija postoji nekoliko ključnih kamatnih stopa za nekoliko ključnih valuta. Najpoznatija među njima je svakako LIBOR (eng. London Interbank Offered Rate). LIBOR se računa prema metodologiji Britanske udruge banaka za različita dospelja i različite valute kojima se trguje na londonskom tržištu novca. LIBOR predstavlja prosječnu kamatnu stopu na međubankarski depozit u nekoj valuti. USD LIBOR je kamatna stopa koju neka banka mora platiti kako bi joj neka druga banka koja posluje u Londonu posudila novac tako što će kod nje položiti depozit u američkim dolarima. EUR LIBOR je stopa na isti takav depozit u eurima. To je najniža referentna kamatna stopa koja služi i kao standard. Krediti manje kreditnim subjektima odobravaju se dodavanjem kamatne marže, koja je to viša što je kreditni rang tražioca kredita niži.

Referentne kamatne stope predstavljaju jedinstvene, javno objavljene kamatne stope za pojedine valute i rokove, utvrđene na međunarodnom ili hrvatskom (međubankovnom) trži-

štu novca: EURIBOR⁵, CHF LIBOR, USD LIBOR i ZIBOR⁶. Detaljnije informacije o referentnim kamatnim stopama mogu se naći na www.euribor.org, www.bba.org.uk i www.trzistenovca.hr. Banke mogu primjenjivati navedene referentne kamatne stope, ovisno o valuti kredita, pri čemu se krediti ugovoreni uz valutnu klauzulu određenu u izvjesnoj stranoj valuti ravnaju prema onoj referentnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje na kredite odobrene u toj stranoj valuti.

Primjerice, na kredit koji se odobrava i otplaćuje u kunskoj protuvrijednosti iznosa izražena u valuti EUR ne može se primijeniti referentna stopa koja nije vezana uz EUR, kao što je LIBOR za USD, nego se može primijeniti jedino EURIBOR, jednako kao što se u slučaju odobrenja kredita s valutnom klauzulom izraženom u USD ne može primijeniti EURIBOR, nego upravo LIBOR za USD.

Banke kao parametar (varijabilni dio kamatne stope) mogu ugovarati i primjenjivati i stopu prinosa na Trezorske zapise Ministarstva financija RH za određeno razdoblje. Trezorski zapisi Ministarstva financija su kratkoročni vrijednosni papiri koji se kupuju uz diskont na aukcijama Ministarstva financija. Izdaju se s rokovima dospijeca od 90, 182 i 364 dana. Redovite aukcije trezorskih zapisa objavljuju se svakog utorka, a pravo sudjelovanja imaju registrirani korisnici aukcijskog sustava, u skladu s mjerodavnim pravilima Ministarstva financija RH.

Primjerice, šestomjesečni prinosi na TZ su prinosi na TZ u HRK, s rokom dospijeca od 182 dana. Prinosi (kamatne stope) postignuti na aukcijama za šestomjesečne trezorske zapise javno su dostupni na internetskim stranicama, kao što je napr. internet stranica Ministarstva financija RH (www.mfin.hr). Šestomjesečni prinos na TZ koji vrijedi na određeni dan je prinos ostvaren na zadnjoj aukciji održanoj prije toga dana.

3.1.2. Stope prosječnog troška financiranja bankovnog sektora u Republici Hrvatskoj

Ima li se u vidu složena struktura izvora sredstava/pasive banaka te svi dodatni elementi koji utječu na formiranje kamatnih stopa nameću se dva ključna pitanja:

- Je li moguće pronaći reprezentativne parametre za sve komponente pasive banaka i ostale elemente koji utječu na formiranje kamatnih stopa?
- Postoji li neka tržišna kamatna stopa ili parametar koji bi zbog povezanosti ili utjecaja na kretanje drugih kamatnih stopa dobro reprezentirali tržišne cijene najvažnijih komponenti bankovne pasive odnosno varijabilni dio kamate sukladno zahtjevima ZKP - a? (HUB Analize, 2008:8).

⁵ EURIBOR (eng. Euro Interbank Offered Rate) je referentna kamatna stopa za EUR, koja predstavlja prosječnu međubankovnu ponudbenu kamatnu stopu koja se obračunava na međusobne kredite banaka koje posluju u eurozoni. Informacijski sustav Thomson Reuters dnevno računa vrijednosti primjerice šestomjesečnog EURIBOR-a na temelju podataka o trošku neosiguranog zaduženja koje su (uključene) banke spremne platiti za EUR na rok od šest mjeseci.

⁶ ZIBOR (engl. Zagreb Interbank Offered Rate) je jedinstvena kamatna referentna stopa za HRK, koja se formira na hrvatskom međubankarskom tržištu. Informacijski sustav Thomson Reuters dnevno računa vrijednosti šestomjesečnog ZIBOR-a na temelju podataka o visini kamatnih stopa za rok od šest mjeseci kotiranih od strane 8 najvećih hrvatskih banaka. ZIBOR je javno dostupan na informacijskim sustavima Thomson Reuters i Bloomberg, te na internetskim stranicama, kao što je primjerice internet stranica www.reuters.hr. ZIBOR koji vrijedi na određeni dan je ona kamatna stopa koja je utvrđena i objavljena dva radna dana ranije (prema kalendaru radnih dana koji vrijedi za Republiku Hrvatsku).

Budući da u Hrvatskoj zbog visoke eurizacije i nerazvijenosti financijskog sustava zapravo ne postoji "prava" referentna kamatna stopa koja u skladu s novim propisom može biti primjenjivana jednako kao i poznate međunarodne referentne stope (EURIBOR, LIBOR), Hrvatska udruga banaka je koristeći isključivo javno objavljene podatke Hrvatske narodne banke, definirala Nacionalnu referentnu stopu prosječnog troška financiranja hrvatskog bankovnog sektora (NRS) za pojedine valute.

Nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja hrvatskog bankovnog sektora (NRS) je prosječni trošak izvora sredstava hrvatskog bankovnog sektora (banaka i štednih banaka) s obzirom na određeno proteklo razdoblje, vrstu izvora (depoziti fizičkih osoba, depoziti pravnih osoba iz nefinancijskog sektora, ostali izvori sredstava banaka) i relevantnu valutu. NRS implicitno predstavlja prosječnu kamatu koju bankovni sektor plaća kako bi pribavio sredstva potrebna za kreditno poslovanje.

Temeljem prijedloga Hrvatske udruga banaka NRS koristi kao referentna kamatna stopa za određivanje visine varijabilnog dijela promjenjive kamatne stope na kredite s time da se promjenjiva kamatna stopa na kredite definira kao vrijednost važećeg NRS-a za određeno referentno razdoblje, uvećana za fiksni dio kamatne stope (HUB:Metodologija NRS-a, 2012:1).

Nacionalna referentna stopa za pojedinu od valuta izračunava se na tri osnove, odnosno:

- na temelju javno dostupnih podataka o troškovima financiranja iz sredstava prikupljenih depozita fizičkih osoba (NRS1),
- na temelju javno dostupnih podataka o troškovima financiranja iz sredstava prikupljenih ukupnih depozita fizičkih osoba i pravnih osoba nefinancijskog sektora (NRS2), te
- na temelju javno dostupnih podataka o troškovima financiranja iz svih glavnih izvora sredstava od svih fizičkih i pravnih osoba, uključujući i one iz financijskog sektora (NRS3).

Svaka od gore navedenih NRS-a izračunava se za svako razdoblje od 3, od 6 i od 12 mjeseci i označava se oznakom 3M, 6M i 12M. Kratica svakog NRS-a sadržava naznaku obuhvata sredstava, sukladno objavljenim podacima HNB-a (Obuhvat 1, 2 ili 3), naznaku razdoblja za koje se izračunava, te oznaku valute. Primjerice, tromjesečna NRS, formirana na temelju podataka o depozitima fizičkih osoba (Obuhvat 1) u kunama, bit će označena kao „3M NRS1 za HRK (HUB: Metodologija NRS-a, 2014:1).

Pregled kretanja NRS-a iznosimo taksativno (HUB, Povijesna kretanja NRS-a, 2014)⁷:

⁷ <http://www.hub.hr/sites/default/files/nrs-2014-3q-objava.pdf> od 19.11.2014.

Za 3 mjeseca:

3M NRS

Nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja bankarskog sektora (NRS) – 3 mjeseca									Datum objave
Obuhvat	HRK			EUR			CHF	USD	
	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	
Tromjesečje	3M NRS1	3M NRS2	3M NRS3	3M NRS1	3M NRS2	3M NRS3	3M NRS3	3M NRS3	
2012./III.	2.43%	2.09%	2.82%	3.25%	3.14%	3.02%	2.42%	1.99%	7.XII.2012
2012./IV.	2.41%	2.03%	2.66%	3.21%	3.07%	2.83%	2.34%	2.74%	18.II.2013
2013./I.	2.53%	2.05%	2.46%	3.25%	3.17%	2.95%	2.33%	2.04%	16.V.2013
2013./II.	2.37%	1.86%	2.13%	3.07%	2.97%	2.78%	2.22%	1.93%	19.VIII.2013
2013./III.	2.11%	1.65%	2.14%	3.00%	2.86%	2.72%	2.25%	1.90%	18.XI.2013
2013./IV.	1.90%	1.48%	1.93%	2.84%	2.72%	2.59%	2.26%	1.83%	17.II.2014
2014./I.	2.06%	1.58%	1.85%	2.70%	2.58%	2.51%	2.13%	1.74%	16.V.2014
2014./II.	1.86%	1.43%	1.67%	2.61%	2.50%	2.47%	2.09%	1.67%	19.VIII.2014
2014./III.	1.78%	1.36%	1.63%	2.52%	2.37%	2.40%	2.14%	1.73%	19.XI.2014

Za 6 mjeseci:

6M NRS

Nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja bankarskog sektora (NRS) – 6 mjeseci									Datum objave
Obuhvat	HRK			EUR			CHF	USD	
	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	
Tromjesečje	6M NRS1	6M NRS2	6M NRS3	6M NRS1	6M NRS2	6M NRS3	6M NRS3	6M NRS3	
2012./III.	2.43%	2.07%	2.86%	3.27%	3.19%	3.09%	2.41%	2.13%	7.XII.2012
2012./IV.	2.42%	2.06%	2.74%	3.23%	3.10%	2.92%	2.38%	2.36%	18.II.2013
2013./I.	2.47%	2.04%	2.56%	3.23%	3.12%	2.89%	2.34%	2.40%	16.V.2013
2013./II.	2.45%	1.95%	2.29%	3.16%	3.07%	2.86%	2.28%	1.99%	19.VIII.2013
2013./III.	2.24%	1.75%	2.13%	3.03%	2.91%	2.75%	2.24%	1.92%	18.XI.2013
2013./IV.	2.01%	1.57%	2.03%	2.92%	2.79%	2.65%	2.25%	1.87%	17.II.2014
2014./I.	1.98%	1.53%	1.89%	2.77%	2.65%	2.55%	2.20%	1.79%	16.V.2014
2014./II.	1.96%	1.50%	1.76%	2.65%	2.54%	2.49%	2.11%	1.71%	19.VIII.2014
2014./III.	1.82%	1.39%	1.65%	2.56%	2.43%	2.43%	2.12%	1.70%	19.XI.2014

Za 12 mjeseci:

12M NRS

Nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja bankarskog sektora (NRS) – 12 mjeseci									Datum objave
Obuhvat	HRK			EUR			CHF	USD	
	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	
Tromjesečje	12M NRS1	12M NRS2	12M NRS3	12M NRS1	12M NRS2	12M NRS3	12M NRS3	12M NRS3	
2012./IV.	2.41%	2.10%	2.90%	3.25%	3.15%	3.02%	2.37%	2.27%	18.II.2013
2013./I.	2.45%	2.06%	2.71%	3.25%	3.15%	2.99%	2.38%	2.26%	16.V.2013
2013./II.	2.43%	2.01%	2.52%	3.19%	3.09%	2.89%	2.34%	2.18%	19.VIII.2013
2013./III.	2.35%	1.89%	2.34%	3.13%	3.02%	2.82%	2.29%	2.16%	18.XI.2013
2013./IV.	2.22%	1.75%	2.16%	3.04%	2.93%	2.76%	2.27%	1.93%	17.II.2014
2014./I.	2.11%	1.64%	2.01%	2.90%	2.78%	2.65%	2.22%	1.85%	16.V.2014
2014./II.	1.98%	1.54%	1.90%	2.79%	2.67%	2.57%	2.19%	1.79%	19.VIII.2014
2014./III.	1.90%	1.46%	1.77%	2.67%	2.54%	2.49%	2.16%	1.74%	19.XI.2014

Prema podacima Hrvatske narodne banke⁸, banke su kao referentnu stopu uglavnom odabrale upravo EURIBOR ili LIBOR, uz koje je vezano 34 posto kamatnih stopa stambenih kredita i 44 posto kamata potrošačkih kredita. NRS je pak korišten prilikom određivanja kamatnih stopa za 28 posto stambenih i 33 posto potrošačkih kredita.⁹ Samo u 2014. godini u Hrvatskoj tri banke koje su se primjenjujući ZPK odlučile za NRS - Hrvatska poštanska, OTP i Zagrebačka banka - u nekoliko su navrata snizile svoje kamatne stope na postojeće i nove kredite građanima u kunama i eurima.¹⁰

Metodologija izračuna NRS-a je sljedeća (HUB, Metodologija NRS-a, 2014:2):

Nacionalne referentne stope izračunava i javno objavljuje Hrvatska udruga banaka na temelju javno objavljenih podataka Hrvatske narodne banke. Nacionalne referentne stope i metodologija izračuna i objave se objavljuju na internetskoj stranici HUB-a (www.hub.hr/NRS).

Hrvatska narodna banka u drugom mjesecu svakog tromjesečja, do 15. dana u mjesecu, ili prvog sljedećeg radnog dana, ako je 15. neradni dan, objavljuje agregirane podatke o kamatnim troškovima na glavne izvore sredstava u tijeku prethodnog tromjesečja, kao i o stanjima izvora sredstava na kraju svakog mjeseca tog tromjesečja na koje se kamatni troškovi odnose.

Na temelju navedenih podataka, Hrvatska udruga banaka izračunava vrijednosti pojedinih NRS-a (s obzirom na obuhvat izvora sredstava, kamatno razdoblje i valutu), te ih objavljuje 16. dana u drugom mjesecu svakoga tromjesečja, odnosno prvoga radnog dana nakon dana do kojeg HNB objavljuje agregirane podatke (objavljuju se podaci za prethodno tromjesečje). Tako objavljene NRS-e će vrijediti do dana prije dana sljedeće objave NRS-a. Iznimno, prve NRS-e, objavljene dana 07. prosinca 2012., nakon prve objave agregiranih podataka na web stranicama HNB-e, vrijedile su do dana prije dana sljedeće objave NRS-a, odnosno do prvoga radnog dana nakon što je HNB objavila agregirane podatke za zadnje tromjesečje 2012. Radnim danom se za potrebe primjene NRS-a smatra svaki dan u tjednu, od ponedjeljka do petka, osim blagdana u Republici Hrvatskoj.

NRS se, za pojedinu valutu, određen obuhvat izvora sredstava, te razdoblje koje može biti 3, 6 ili 12 mjeseci, računa na sljedeći način:

- Izračuna se ukupni kamatni trošak bankovnog sektora, s obzirom na pojedinu valutu obuhvat izvora sredstava koja konstituiraju NRS, za prethodni broj mjeseci koji odgovara dužini razdoblja (npr. zbroj kamatnih troškova za glavne izvore sredstava fizičkih osoba u valuti EUR u prethodna 2 tromjesečja koristi se pri izračunu vrijednosti NRS-a glavnih izvora sredstava fizičkih osoba za valutu EUR i za razdoblje od 6 mjeseci)¹¹,

⁸ Prema izlaganju viceguvernera HNB Vedrana Šošića na okruglom stolu časopisa Banka pod nazivom "Kako nastaju kamate" dana 04.02.2014., <http://www.banka.hr/sosic-bankama-koristite-nrs-umjesto-euribora-ili-libora/print>, (06.02.2015.)

⁹ Ibidem

¹⁰ Zanimljivo je da su pojedine od velikih banaka koje primjenjuju EURIBOR kao parametar u promjeni kamatnih stopa iz razloga jače tržišne konkurentnosti u ponudu novih kredita uvrstile i one s NRS-om. Privredna banka Zagreb je u ponudu u 2014. godini uvrstila stambene i gotovinske kredite s promjenjivom kamatom vezanom za NRS. Erste & Steiermärkische je također uvela u ponudu promjenjivu kamatu vezanu za NRS, ali samo za nenamjenske kredite. Neke banke ujedno primjenjuju i različite vrste NRS-ova za različite valutne klauzule što dovodi to toga da dužnici plaćaju jednoj te istoj kreditnoj instituciji različite cijene, odnosno drastično različitu kamatnu stopu.

¹¹ Sredstva prikupljenih depozita fizičkih osoba uključuju izvore sredstava od depozita fizičkih osoba, sredstva prikupljenih ukupnih depozita uključuju izvore sredstava depozita fizičkih osoba i pravnih osoba nefinancijskog sektora, a sva glavna sredstva financiranja uključuju glavne izvore sredstava svih fizičkih i pravnih osoba, uključujući i

- Izračuna se prosječno stanje glavnih izvora sredstava u prethodnom razdoblju (s obzirom na obuhvat izvora sredstava koji konstituiraju pojedini NRS), prema formuli navedenoj u nastavku,
- Izračuna se omjer ukupnog kamatnog troška i prosječnog stanja izvora sredstava, te se omjer podijeli ukupnim brojem dana u proteklom razdoblju i pomnoži s 365, kako bi se dobila kamatna stopa izražena na godišnjoj razini; dobivena kamatna stopa predstavlja NRS.

Formule i primjeri izračuna NRS-a (HUB, 2012):

a) Formula izračuna NRS-a

NRS-ovi se računaju prema generičkoj formuli u nastavku

Kamatni trošak n mjeseci 365

NRS= ----- * -----

Stanja prosjek n mjeseci Broj dana n mjeseci

Stanje (mjesec)+ stanje (mjesec -1)+ ...+ stanje (mjesec - n+1)

Stanja prosjek n mjeseci = -----
n

gdje je

n – broj mjeseci u referentnom razdoblju varijabilnog dijela promjenjive kamatne stope = 3, 6 ili 12

b) Primjer izračuna NRS-a (HUB: Metodologija NRS-a, 2012:5):

Napomena: brojke u tablicama ne odgovaraju stvarnim podacima, već su samo primjerice navedene, radi ilustracije matematičkog modela izračuna.

Tablica 1. Kamatni troškovi na glavne izvore sredstava u pasivi kreditnih institucija

Tromjesečje (milijuni kuna)	HRK			EUR			CHF	USD
	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektor	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektor	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe
2012/II	210	310	820	970	1.020	1.450	127	68
2012/III	236	395	860	960	1.050	1.500	125	66
2012/IV	180	300	715	1.030	1.140	1.570	129	74
2013/I	220	350	750	1.000	1.100	1.470	132	70

Izvor: Tablica preuzeta sa HUB: Metodologija NRS-a, str. 5, http://www.hub.hr/sites/default/files/metodologija_nrs.pdf, (08.02.2015.)

one iz financijskog sektora. Daljni podaci o obuhvatu podataka koji se uključuju u svaki pojedini izračun dostupni su na internetskoj stranici HNB-e (www.hnb.hr/ „pokazatelj poslovanja kreditnih institucija“).

Tablica 2. Glavni izvori sredstava u pasivi kreditnih institucija – stanja na kraju mjeseca

Datum (milijuni kuna)	HRK			EUR			CHF	USD
	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektor	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektor	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe
30.4.2012	34.600	66.700	103.900	121.100	138.000	197.900	21.100	13.700
31.5.2012	34.800	67.200	104.200	120.800	138.100	197.600	21.800	13.000
30.6.2012	31.200	68.100	104.800	120.200	138.200	197.100	21.600	13.200
31.7.2012	34.130	68.400	105.300	120.500	138.300	196.200	21.000	13.500
31.8.2012	34.100	65.900	103.600	121.050	138.450	198.200	21.200	13.100
30.9.2012	36.050	65.600	103.000	121.600	138.400	198.600	21.400	12.700
31.10.2012	35.000	65.100	103.800	120.600	137.100	195.700	21.300	13.000
30.11.2012	34.700	65.000	102.650	121.600	137.800	197.100	21.400	13.000
31.12.2012	34.800	64.700	103.600	121.500	137.900	197.800	21.400	12.800
31.1.2013	35.600	64.700	102.650	120.900	137.500	193.700	21.800	13.800
28.2.2013	35.900	67.750	105.700	121.900	138.400	192.200	22.000	14.100
31.3.2013	35.700	67.900	104.600	122.500	140.300	193.500	21.600	13.500

Izvor: Tablica preuzeta sa HUB: Metodologija NRS-a, str. 5, http://www.hub.hr/sites/default/files/metodologija_nrs.pdf, (08.02.2015.)

Razdoblje:

- 3 mjeseca

$$STANJA_PROSJEK_3_MJESECA =$$

$$= \frac{120.900 + 121.900 + 122.500}{3} = \frac{365.300}{3} = 121.766,67$$

$$KAMATNI_TROŠAK_3_MJESECA = 1.000$$

$$BROJ_DANA_3_MJESECA = 31 + 28 + 31 = 90$$

$$NRS(3M, fizičke, EUR) = \frac{1.000}{121.766,67} * \frac{365}{90} = 3.33\% - 3M NRS1 za EUR$$

- 6 mjeseci

$$STANJA_PROSJEK_6_MJESECI =$$

$$= \frac{120.600 + 121.600 + 121.500 + 120.900 + 121.900 + 122.500}{6} = \frac{729.000}{6} = 121.500$$

$$KAMATNI_TROŠAK_6_MJESECI = 1.030 + 1.000 = 2.030$$

$$BROJ_DANA_6_MJESECI = 31 + 30 + 31 + 31 + 28 + 31 = 182$$

$$NRS(6M, fizičke, EUR) = \frac{2.030}{121.500} * \frac{365}{182} = 3.35\% - 6M NRS1 za EUR$$

- 12 mjeseci

$$\begin{aligned}
 STANJA_PROSJEK_12_MJESECI &= \\
 &= \frac{121.100+120.800+120.200+120.500+121.050+121.600+120.600+121.600+121.500+120.900+121.900+122.500}{12} \\
 &= \frac{1.454.250}{12} = 121.187,50
 \end{aligned}$$

$$KAMATNI_TROŠAK_12_MJESECI = 970 + 950 + 1.030 + 1.000 = 3.950$$

$$\begin{aligned}
 BROJ_DANA_12_MJESECI &= 30 + 31 + 30 + 31 + 31 + 30 + 31 + 30 + 31 + 31 + 28 + 31 \\
 &= 365
 \end{aligned}$$

HNB-u ostaje i dalje obveza redovito objavljivati odnosne agregirane podatke o kamatnim troškovima hrvatskih banaka na glavne izvore sredstava tijekom prethodnog tromjesečja, kao i o stanjima izvora sredstava na kraju svakog mjeseca.

3.1.3. Prednosti i nedostaci NRS-a

Načelno, parametri koji su definirani kao međunarodno korištene referentne kamatne stope (EURIBOR i LIBOR) formiraju se na međunarodnom tržištu kapitala i izravnije su podložni svim pozitivnim i negativnim kretanjima na svjetskom financijskom tržištu, za koje su hrvatske gospodarske prilike relativno zanemarive, tako da kretanja navedenih parametara ne moraju korespondirati istodobnim gospodarskim i financijskim kretanjima na hrvatskom financijskom tržištu.

Problem u primjeni ovih parametara je što su EURIBOR i LIBOR sada na povijesno niskim razinama, predstavljajući potencijalno otvorenu mogućnost znatnog rasta promjenjivih kamatnih stopa, o čemu svjedoči i preporuka bankama od strane Hrvatske narodne banke da se kao parametar promjenjivosti kamata koristi NRS. One banke koje koriste EURIBOR ili LIBOR - a to je većina banaka - mogle bi se suočiti s penalizirajućim kapitalnim zahtjevima zbog "neprijemljiva kamatnog rizika".

S druge strane, parametri koji su definirani kao NRS-e, načelno su prilagođeniji hrvatskim gospodarskim i financijskim prilikama, odnosno stanju na hrvatskom financijskom tržištu, te su manje ovisni o kretanjima na svjetskim tržištima, iako je Hrvatska uključena u svjetska gospodarska kretanja te stoga podložna potencijalno pozitivnim i negativnim utjecajima tih kretanja. Pri tome, NRS3 se formira na temelju podataka HNB-e o ukupnim troškovima financiranja hrvatskog bankovnog sektora, te ona uključuje i troškove inozemnog financiranja svih hrvatskih banaka, pa je stoga relativno podložnija međunarodnim gospodarskim kretanjima od NRS-e1 i NRS-e2. Unatoč navedenom nedostatak je da NRS nije prava referentna stopa, već samo stopa kojom se iskazuje prosječni trošak financiranja banaka.

Nadalje ZPK nije u cijelosti regulirao princip promjene kamatne stope u smislu da se u potpunosti štite interesi potrošača jer se ne definira na nedvosmislen način skup parametara

koji mogu utjecati na promjenu kamatne stope. ZPK samo navodi koji to parametri mogu biti, što je nepotpuna i nejasna definicija parametara, koja u praksi otvara prostor za moguće manipulacije, namještanje NRS-a, mogućnost prebacivanja iz jedne valute u drugu i utjecaja na referentnu stopu, ili ugrađivanja u štednju derivate kojim banke mogu povećavati svoje troškove i time povećati NRS.

Drugo, odredbe ZPK- a ne definiraju formiranje kamatne stope na način da se sastoji od jednog varijabilnog parametra i fiksne marže, što je "čistija" opcija kojom bi se princip formiranja kamatne stope učinio doista preglednim, a rizik pravednije podijelio između vjerovnika i dužnika. Ako postoji jedan varijabilni parametar (primjerice EURIBOR), onda ostali parametri poput porasta premije zbog promjena kreditnog rizika Republike Hrvatske trebaju biti sastavnim dijelom fiksne bankarske marže, tako da se njihovo kretanje odražava kao veća ili manja dobit banaka, čime bi se bankama onemogućilo da više različitih rizika prebace na teret potrošača i zarađuju na promijenjenim kamatama jednako, bez obzira na okolnosti.

3.1.4. Zaštita potrošača – korisnika kredita s valutnom klauzulom u CHF

Novela Zakona o potrošačkom kreditiranju iz 2013. godine donesena je radi bolje zaštite potrošača u kreditnim odnosima s vjerovnicima. Zakon donosi niz mjera za poboljšanje položaja potrošača poput vezivanja naknada uz stvarni trošak odobravanja kredita, egzaktnog definiranja parametara koji se mogu koristiti kao podloga za promjenu kamatne stope, uvođenja obveze definiranja parametara i kod ranije sklopljenih ugovora o kreditu, određivanja maksimalno dozvoljene kamatne stope na stambene kredite i potrošačke kredite općenito, preciznijeg uređenja pitanja vezanih uz dopušteno prekoračenje po tekućem računu, te ograničenja efektivne kamatne stope. Posebno valja istaknuti rješavanje pitanja građana koji su sklopili ugovor o kreditu u valuti čija je vrijednost u odnosu na kunu u međuvremenu porasla za više od 20%, u tim slučajevima, primjenom utvrđene metodologije izračuna, utvrđena je kamatna stopa na razini 3,23% fiksno za sve vrijeme dok aprecijacija tečaja traje.

Švicarska narodna banka je 15. siječnja 2015. godine, neočekivano ukinula izvanrednu i privremenu mjeru ograničavanja tečaja švicarskog franka (CHF) prema euru, od 1,20 CHF za euro, koju je uvela u rujnu 2011. godine. Takva mjera uvedena je s razlogom zaustavljanja naglog jačanje CHF prema euru pod utjecajem pritiska ulagača koji su u vrijeme dužničke krize u eurozoni te visokog stupanja nesigurnosti na financijskim tržištima tražili sigurno utočište za svoj kapital.

Daljnjom novelom ZPK-a (NN br. 09/15) omogućilo se fiksiranje otplatnih anuiteta odnosno obroka na razinu tečaja kune u odnosu na CHF od 6,39 kuna¹² za 1 švicarski franak s ciljem ublažavanja velikog dužničkog tereta za korisnike kredita u CHF izazvanog naglim porastom te valute na međunarodnim deviznim tržištima, zbog odustajanja Švicarske narodne banke od obrane minimalnog tečaja od 1,20 CHF za euro.

Razlika u visini anuiteta odnosno obroka primjenom fiksnog tečaja u odnosu na tečaj slobodno formiran na tržištu stranih sredstava plaćanja na temelju ponude i potražnje je trošak kreditne institucije. Dakle, kreditne institucije snose trošak kratkoročne mjere za olakšavanje otplate kredita u CHF. Uvedena mjera fiksiranja tečaja CHF u odnosu na kunu na

¹² Članak 11.d Zakona o dopuni zakona o potrošačkom kreditiranju (N/N, br. 09/15)

razdoblje od godinu dana primjenjuje se na sve anuitete odnosno obroke koji dospijevaju nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Određba članka 1. ovoga Zakona kojom se dodaje članak 11.d Zakona odnosi se isključivo na ugovore o kreditu u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF sklopljene prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Za primjenu povratnog djelovanja ove odredbe postoje posebno opravdani razlozi, odnosno procijenjeno je kako je cilj zaštite potrošača – korisnika kredita vezanih valutnom klauzulom uz švicarski franak (CHF) veći od značaja pravne nesigurnosti vjerovnika u tom ugovornom odnosu.

4. Zaključak

Zakonom o potrošačkom kreditiranju utvrđeni su uvjeti pod kojima banke mogu mijenjati promjenjive kamatne stope, razdoblja i postupci promjene kamatnih stopa, uz obvezu da su dužne upozoriti klijente o svim rizicima promjenjivosti kamatnih stopa.

Svaki od promjenjivih elemenata kamatne stope / parametara tijekom razdoblja otplate kredita može se kretati i na niže i na više uvažavajući načelo proporcionalnosti koje treba osigurati jednako tretiranje aprecijacije kao i deprecijacije, i to ne samo u kreditnom poslovanju, već i u odnosima iz pasivnih bankarskih poslova.

Unatoč preporukama bankama od strane Hrvatske narodne banke da se kao parametar promjenjivosti kamata koristi NRS, ova stopa predstavlja samo “najmanje loš” izbor, jer zapravo u Hrvatskoj zbog nerazvijenosti domaćeg tržišta novca i visoke euriziranosti financijskog sustava, ne postoji “prava” referentna kamatna stopa, već je to samo stopa kojom se iskazuje prosječni trošak financiranja banaka.

Unatoč prisutnim primjedbama, regulacija ovakvog tipa je nesumnjivo potrebna i treba je još nadograđivati, ne samo zbog transparentnosti rada u poslovima kreditiranja potrošača i zaštite istih, nego i zbog otvaranja mogućnosti za daljnje jačanje konkurencije između banaka u Hrvatskoj.

Što se tiče otplate kredita u valutnoj klauzuli u švicarskim francima u cilju dugoročnog rješenja, nužno je pored donesenih zakonskih mjera u narednom razdoblju pristupiti izradi modela konverzije za kredite u švicarskim francima, koje će uzeti u obzir razlike u socijalnoj poziciji dužnika te ravnomjerno rasporediti trošak provedbe dugoročnog rješenja između svih dionika.

LITERATURA

Zakon o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15)

HUB: Metodologija NRS-a, <http://www.hub.hr/sites/default/files/metodologijanrs.pdf>, (08.02.2015.)

HUB Analize. (2008) Zašto kamate rastu: Što pokazuje indeks troškova sredstava (TOS)? broj 10, <http://www.arhivanalitika.hr/dat/HUB%20Analiza%2010.pdf>, (20.02.2015.)

HUB: Povijesna kretanja NRS-a NRS-a., <http://www.hub.hr/sites/default/files/nrs-2014-1q.pdf> (15.02.2015.)

<http://www.hub.hr/sites/default/files/nrs-2014-3q-objava.pdf> (19.11.2014.)

<http://www.banka.hr/sosic-bankama-koristite-nrs-umjesto-euribora-ili-libora/printog> 15.02.2015.

Summary

NATIONAL INTEREST RATE IN CROATIAN BANKING

Reasons for the frequent amendments to the Consumer Credit Act lie in unfavorable credit terms and especially unilateral changes in interest rates that have significant adverse impact on the bank clients.

Therefore, it is necessary legislatively define the conditions under which banks can change the variable interest rates, periods, procedures and parameters for changes in interest rates, with an obligation to warn clients about the risks of volatility in interest rates. As Croatia has not had national benchmark interest rate until the application of the Consumer Credit Act, the Croatian Banking Association has developed a methodology for calculating national benchmark interest rate, as a representation of the average cost of funding of the banking sector for a given currency. The author points out that the parameters that are defined as a national reference interest rates are generally better adapted to the situation on the Croatian market and are less dependent on movements in the global markets. However, there remains an essential remark that the national reference rate is not "right" reference rate, but only the rate that shows the average cost of bank financing with constantly present servicing problem of loans in foreign currency clause in Swiss francs (CHF) at variable interest rates.

Key words: *consumer credit, floating interest rate, reference interest rate, banks.*